

Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Cap. Cl. Utrùm Episcopi habeant suam intentionem fundatam in quarta decimali adversùs Parochos. Et utrùm Parochi exempti solvant quartam Episcopo de prædiis postea acquisitis, & de novalibus. Et ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

Senatus Pedemontanus in eadem causa noluit hoc admittere, ne quis sit iudex in causa propria; cum causa Monasterii non possit dividi ab interesse Superioris ejusdem: & licet pro Monasterio concludat Guido Pap. decis. 614. tamen ibi Additio contrarium statuendum esse monet: post hos Molfes. in summa, tract. 13. cap. 5. num. 167. adhæret opinioni Mascardi, & Guidonis; dicens se ita multoties judicatum vidisse. Quia sicut standum est intentioni sacerdotis missas Deo offerentis, cujus solus Deus iudex, & cognitor est; ita & eorum juramento super ipsa celebratione standum est. † Ego ab arbitrio prudentis iudicis totum hoc pendere existimo, qui personarum qualitatem, summam magnitudinem, omnēque facti circumstantias maturè considerabit, ut juramento Superiorum fidem adhibendam, vel non adhibendam esse pronunciet: quod etiam videtur voluisse Molfes. loc. cit. num. 168. in fin. & colligitur ex traditis per Mascard. conclus. 709. Executores, num. 2. & per tot.

CAPUT CI.

Verum Episcopi habeant suam intentionem fundatam in quarta decimali, adversus Parochos: Et utrum Parochi exempli solvant quartam Episcopo, de prædiis postea acquisitis, & de novalibus: Et utrum transactio super decimis, comprehendat etiam prædia in futurum acquirenda: Et utrum debeant Episcopi quartam accipere de manibus Parochi. Denique utrum adversus illam quartam opponi possit præscriptio; & quæ hoc casu ad illam requirantur.

SUMMARIUM.

- 1 Episcopi habent intentionem fundatam in exactione quartæ partis omnium decimarum.
- 2 Quarta decimalis debetur Episcopo ratione conjunctionis, & universalis curæ animarum.
- 3 Quarta decimalis debetur Episcopo duntaxat ratione decimarum, quæ percipiuntur à Parochis.
- 4 Religiosi sunt exempti à præstatione decimarum.
- 5 Consuetudo solvendi per religiosos quartam decimalem de propriis prædiis, observanda est.
- 6 Religiosi Parochi sunt immunes à decimis, etiam pro prædiis acquirendis, si speciale habeant privilegium super hoc.
- 7 Religiosi qui nituntur sola communicatione privilegiorum, non eximuntur à decimis, sine speciali expressione.
- 8 Religiosi etiam sine privilegiis sunt immunes à decimis, pro prædiis per eos ad culturam redactis.
Item pro suis hortis & animalibus quæ nutriunt, num. 9. Item pro novalibus quæ ipsi excolunt, non quæ aliis erant excolenda, num. 10.
- 11 Novalium appellatio quid veniat.
- 12 Quando religiosi nituntur solo privilegio, vel

- concessione, utrum extendatur ad prædia acquirenda.
- 13 Prescribens decimas in aliena parochia, non habet decimas novalium supervenientium.
- 14 Prescriptio etiam immemorialis, non extenditur ad ea quæ postea superveniunt.
- 15 Privilegium super decimis extenditur ad novalia.
- 16 Proponitur distinctio Brixienfis, quæ reprobatur, num. 24.
- 17 Immunitas à decimis per viam beneficii extenditur ad futura, non tamen si per viam privilegii.
- 18 Perceptio decimarum in aliena parochia, est odiosa.
- 19 Si novalia sint juncta cum alio prædio, debent decimari eodem modo, quo illud prædium.
- 20 Prescriptiones non extenduntur, & proprios facti terminos non excedunt.
- 21 In rebus distinctis, apprehensa possessio unius, non censetur apprehensa possessio alterius.
- 22 Per prescriptionem, & consuetudinem jus commune extenditur.
- 23 Explicatur text. in cap. quia circa, de privilegiis, & notatur differentia inter exemptionem per viam privilegii, & per viam beneficii.
- 24 Reprobatur Brixienfis, quæst. 26.
- 25 Regulares tenentur solvere decimas de prædiis acquirendis, si antea solvebantur ex ipsis.
- 26 Prædia transeunt ad regulares cum suo onere decimarum.
- 27 Proponitur resolutio casuum, in quibus religiosi tenentur ad decimas pro prædiis acquirendis.
- 28 Episcopo datur officium iudicis adversus laicos, quando Parochus quartam non recipit.
- 29 Non est certa opinio, quæ vult Episcopum non posse exigere quartam, nisi de manu Parochi.
- 30 Episcopus habet intentionem fundatam in quarta totius decimæ, non tantum in quarta quartæ.
- 31 Quarta decimalis Episcopi præscribi potest.
- 32 Quæ sint necessaria ad probandam præscriptionem, adversus quartam Episcopalem.

Religiosi, quorum Monasterio autoritate Apostolica unitus erat prioratus cum cura animarum, ratione cujus decimæ in tota parochia ad eos pertinebant: sequentia dubia pro veritate discutenda proposuerunt. Primò, utrum Episcopus habeat suam intentionem fundatam in exactione quartæ parochialis, ita ut nihil pro juris sui probatione verificare teneatur. Secundò, utrum Episcopus possit exigere quartam decimalem de propriis prædiis, per dictos Priores acquisitis, & acquirendis. Tertio, quam consuetudinem, vel præscriptionem probare debeat Parochus, ad impugnandam exactionem quartæ Episcopalis.

Ad primam quæstionem fuit resolutum, Episcopum de jure communi habere intentionem fundatam in exactione quartæ partis omnium decimarum totius Parochiæ, & intra fines illius, cap. conquærente, de offic. Ordin. cap. de quarta, de prescript. cap. quoniam, & cap. dudum, de decim. Cavalier. decis. 649. num. 1. Ludovici. decis. 519. num. 1. & ibi Addent.

Quia hæc quarta debetur Episcopo ratione conjunctionis, & universalis curæ quam habet in Ecclesiis sibi subiectis. Monet. de decim. cap. 7. num. 14. Seraph.

Seraph. *decif.* 1204. & 1449. Barbof. *de Episcop. part.* 3. *allegat.* 86. num. 34. Rot. *divers. decif.* 31. num. 5. *part.* 2. & text. in *dict. cap. dudum* 16. de decimis, & est de hoc satis expressus in illis verbis: *intentione tua de jure communi fundata.* Rot. *decif.* 226. num. 12. *part.* 7. *recent.*

In secunda quaestione difficultatem facit, quia quarta decimalis solum debetur Episcopo respectu decimarum, quae percipiuntur à Parochis. Ludovif. *decif.* 519. num. 3. Barbof. *dict. allegat.* 96. num. 35. ergo cum Parochi de propriis praediis decimas adversus seipfos non exigant, non videtur etiam Episcopum illas exigere posse à Parocho, qui nullas ex dictis praediis percipit.

Præsertim cum Parochi sint exempti à quacunque decimarum præstatione, propter privilegia religiosi ordinibus à summis Pontificibus concessa, & dictis religiosi in particulari: & sic tam ex privilegio proprio, quam communicato. Mirand. in *manual. pralator. regul. tom.* 2. *quæst.* 49. *artic.* 12. Emanuel Roderic. *tom.* 2. *quæst. regul.* 43. *artic.* 4.

Sed veritas, & ratio contrariam sententiam sequi cogunt; cum distinctione tamen casuum. Primus quidem casus est, quando consuetudo extat solvendi quartam Episcopo, de propriis Parochi praediis: & in hoc servandam esse consuetudinem, indubitatum est, ut ostendit Barbof. *de Episcop. part.* 3. *alleg.* 86. n. 16.

Secundus casus est, quando Parochi privilegium habent, per quod eximuntur à præstatione decimarum, tam pro praediis acquisitis, quam acquirendis: & tunc sunt immunes à solutione quartæ Episcopalis: quale privilegium competere testatur Minimis. Tambur. *de jure Abbat. tom.* 1. *disp.* 15. *quæst.* 18. n. 8. propter verba privilegii Julii II. ipsis concessi, in illis verbis: *Perpetuò libera sint, vel esse censeantur;* sicut & pluribus aliis religiosi, ut fuscè Tamburin. *dict. quæst.* 18. *per totam.*

Tertius est casus, quando religiosi non habent speciale privilegium pro decimis praediorum per eos acquisitionum, vel acquirendorum; sed solum nantur privilegiis concessis aliis ordinibus, cum quibus habent communicationem privilegiorum: & hoc casu necesse est, ut specialiter mentio istius exemptionis à solutione decimarum, quia indiget speciali expressione. Rot. apud Tamburin. *decif.* 89. num. 1. & 2. quia hujusmodi communicationes non extenduntur ad ea, quae non solent concedi, vel saltem cum magna difficultate conceduntur, etiam in quibus agitur de praedicio tertii: juxta notata in l. 1. ff. *de legat.* 1. & ibi Jason num. 21. & 22. & fuscè per Rot. *d. decif.* 89.

Quartus casus est, quando religiosi nullum habent speciale privilegium à Summo Pontifice, nec communicationem cum aliis religiosi ordinibus: sed agitur de praediis de novo redactis ad culturam, operâ & industriâ religiosorum: & in his ipsi habent privilegium à jure communi, *cap. ex parte* 10. *extr. de decim.* Hieron. Roderic. *quæst. regul. resolut.* 50. num. 3.

Item & de suis hortis, & animalibus quae nutriunt: *dict. cap. ex parte,* & ibi Gloss. in *verb. laborum suorum, versic.* aliis vero monachis. Intelligendo de hortis, & animalibus quae inserviunt pro usu Monasterii; & de animalibus, quae ipsi religiosi nutriunt; non de illis quae aliis nutrienda tradunt.

Rota *decif.* 493. num. 1. *part.* 4. *recent.* De novalibus etiam id intelligendum est, de illis quae ipsi excolunt, non quae aliis excolenda tradunt.

Tamburin. *dicto tom.* 1. *disp.* 15. *quæst.* 18. num. 6. *sequenti.*

Novalium autem appellatione venit terra de novo ad culturam redacta, cujus non extat memoria quod culta fuisset; & sic dicitur ager nunc primò præcisus: *cap. 1. & cap. quid sit novale, de verb. signifi.* sic. Barbof. *de appellat. verbor. cap.* 167. cui addendum est, oportere ut praedium sit tale, ex quo nihil, aut modicum antea decimæ nomine perciperetur. Tamburin. *dict. quæst.* 18. n. 6. Moneta *de decim. cap.* 4. n. 3.

Quintus casus est, quando religiosi nituntur conventioni, consuetudine, vel privilegio non solvendi decimas: & tunc magna est controversia, utrum hoc privilegium, conventio, vel consuetudo comprehendat decimas, quae provenire possunt ex praediis postea per Monasterium acquirendis. Et quod non extendatur ad praedia acquirenda, probari videtur primò per text. in *cap. cum contingat* 29. ubi Abbas, in ultimo notat, de decimis ubi dicitur, quod si quis habeat jus percipiendi decimas in aliena parochia, illud non debet extendi ad novalia quae de novo superveniunt: & rationem prædit Abbas *ibidem*, num. 5. quia sicut in consuetibus verba referri debent ad tempus contractus, & futura non respiciunt; ita & in prescriptione, in qua strictior fieri debet interpretatio; cum in ea agitur de detrahendo juri alterius. Secundò, quia prescriptio etiam immemorialis, non operatur quoad ea quae postea superveniunt. Corn. *conf.* 184. n. 18. m. sicut nec privilegium ad futura extenditur. Gloss. in *cap. cum capella, de privileg.* Tertio, de hoc videtur esse textus expressus in *cap. quia circa* 22. *de privileg.* & in *Clem. 1. de censib.*

In contrarium facit textus in *cap. ex parte* 10. *extr. de decim.* ubi privilegium de non solvendis decimis Ecclesiasticæ personæ concessum, extenditur ad novalia: & ibi notat Gloss. privilegium ad res futuras trahi, & latè interpretandum esse: & hanc sententiam tuerentur plurimi DD. quos citat & sequitur Covarron. *conf.* 28. num. 14. volum. 2. qui pro hac sententia allegat textum in *dict. cap. quia circa* 22. *de decim.* pro contraria sententia allegatur, in hac quaestione Bartholom. Brixienfis *quæst. de privileg.* 26. distinguit, quod aut agitur de privilegio de prescriptione: si de privilegio, extenditur ad futura; si de prescriptione, non extenditur ad futura; scriptio non est ita favorabilis, sicut privilegium. Sed magis aridet distinctio allata per Barbof. in *dicto cap. quia circa*, num. 10. quod aut acquiritur per immunitatis à decimis, facta fuit per viam beneficii, aut privilegii: si per viam beneficii, non extenditur ad futura: si vero per viam privilegii, non pe quando sit concessio contra jus commune, strictam recipit interpretationem, & ad futura non extenditur: & cum ista distinctione satis commode rationibus in contrarium allegatis. Nam quia rationibus in contrarium allegatis, quia agitur de novalibus; hoc ideo obtinet, quia agitur de decimis in aliena parochia percipiendis, & de tra jus commune: unde possessio, vel praescriptio non extenditur ad novalia, quae postea superveniunt. Gratian. *discept.* 425. num. 14. & sequenti. Goss. *dicto conf.* 28. num. 9. volum. 2. Quod tamen intelligendum est de novalibus separatis, & distinctis agrorum, qui omnino incolti remanserunt: non unius agri pars excoli solita esset, alia vero non: hac de novo reduceretur ad culturam: sive possit prodest quoad aliam partem de novo ad culturam redactam.

reductam : ut bene explicat Post. in tract. de manu-
 20 rent. observat. 73. num. 162. † Ad id quod secundo loco
 opponitur de præscriptione : Respondetur verum
 esse quod præscriptio, quæ est contra jus commune,
 non extenditur : cum in ea agatur de tollendo jure
 tertii : ideo præscriptiones non extenduntur, & pro-
 prios facti terminos non excedunt : secundum Bald.
 in l. final. num. 8. versic. ubi aliud, Cod. communia
 utriusque iudicii, per text. in l. 1. §. Julianus ait, ff. de
 21 itiner. acti. que privato. † Et in rebus, & juribus dis-
 tinctis, quamvis sub aliquo jure universali existant,
 veluti hereditate, ex apprehensione unius cætera-
 rum possessio non acquiritur. Gloss. in l. 3. §. 1. ff. de
 22 acquir. possess. & ibi Bart. num. 4. Jason num. 30. † Et
 generaliter per præscriptionem, & consuetudinem
 jus commune non corrigitur. Jason in l. de quibus,
 num. 14. & sequentib. ff. de legib. Molin. de primo-
 23 gen. lib. 2. cap. 6. num. 21. † Nos autem tractamus
 de materia favorabili, nempe de decimis : quarum
 exemptio concessa fuit non ex privilegio, nec ex
 præscriptione : sed ex beneficio, hoc est secundum
 jus commune, prout debet intelligi textus in d. cap.
 quia circa de privileg. ut patet ex illis verbis : scien-
 dum canonicas sanctiones, quia ibi Episcopus remi-
 serat decimas Ecclesiæ parochiali ex causa necessita-
 tis, vel utilitatis Ecclesiæ, & cum consensu Capituli,
 & sic per viam beneficii : non autem privilegii : nec
 agitur de acquisitione exemptionis per consuetu-
 dinem, vel præscriptionem : ideo dicitur ibi, quod
 cum in beneficiis lata debeat fieri interpretatio, re-
 missio illa decimarum, seu quartæ Episcopalis exten-
 24 † Et ex his patet resolutionem Brixienis d. quæst. 26.
 de qua supra, num. 16. non posse de jure sustineri :
 cum etiam si ageretur de privilegio, immunitas à
 decimis generaliter concessa, ad futuras acquisitio-
 nes prædiorum extendi non debeat : & ad hoc faci-
 unt tradita per Hieron. Roderic. quæst. regul. 50.
 num. 7. Ubi distinguit inter privilegium quod est
 præter jus commune, & quod est contra jus commu-
 ne intelligendo semper de privilegio, in quo con-
 ceditur generaliter exemptio : nam si privilegium
 daret exemptionem, tam ratione acquisitionum, quam
 acquirendorum in perpetuum, nulla esset difficultas,
 quoniam privilegium deberet observari, etiam quoad fu-
 tura, ut supra dictum est num. 6. & tradit Lezan. in
 summa Regul. tom. 3. in verb. decima quoad regulares,
 num. 11.

25 Hinc Sacra Congregatio Concilii sapienter deci-
 dit, regulares teneri solvere decimas de prædiis ac-
 quisitis ex emptione, vel donatione clericorum, quas
 eadem prædia prius solvebant, antequam ad eorum
 manus devenirent : ut refert Barbof. in tract. de officio
 Parochi, c. 28. §. 3. n. 43. & in decis. Apostol. collect. 242.
 26 n. 5. † Idemque de prædiis per Monasteria acquisitis
 à personis laicis, quæ transeunt cum suo onere sol-
 vendi decimas, fuit resolutum in eadem Congrega-
 tione, apud Barbof. dict. collect. 242. n. 6.

27 Et ex prædictis elicitur resolutio propositæ secun-
 de quæstionis : si enim agatur de religiosis, quibus
 competit privilegium exemptionis à solutione deci-
 marum, tam pro prædiis acquisitis, quam acqui-
 rendis : sequitur eos à solutione decimarum Episcopalis
 esse pro omnibus exemptos. Si generale sit privile-
 gium, nec futuras acquisitiones comprehendat, ten-
 neri solvere pro futuris acquisitionibus. Si nullum
 habeant privilegium, teneri de omnibus solvere de-
 cimam, pro quibus à lege non eximuntur, ut supra
 explicatum fuit.

Neque obstat argumentum, quod quarta decima-
 lis Episcopo non debetur, nisi quatenus Parochi deci-
 28 mas percipiant : ergo cum à seipsis nihil exigant,
 nihil etiam Episcopus exigere poterit. Quia non est
 vera propositio, quod Episcopus possit exigere quar-
 tam suam decimalem, nisi quatenus Parochus eam
 percipiat, vel de manibus ejusdem : cum in casibus
 in quibus Parochus non vult, aut non potest deci-
 mas exigere, detur Episcopo officium iudicis ad exi-
 gendam suam quartam, etiam adversus laicos deci-
 marum debitores : ut cum maxima causæ cognitione
 determinavit Rota decis. 327. & 357. par. 5. recent. quæ
 decisiones inseruntur apud Donat. Anton. de Marin.
 var. resol. c. 8. n. 21. & sequentib. eadem Rota decis. 61.
 & 334. part. 6. recent. † Et Rota non admittit p o
 29 vera dictam propositionem, quod Episcopus non
 possit exigere quartam, nisi à manu Rectoris, cu Pa-
 rochi, quia id nullo jure caveatur : ut apud Cavalera
 decis. 147. n. 7. & decis. 64. n. 12. part. 5. recent. ubi dicitur
 alia opinionem non esse tutam, † Et ratio est, quia
 30 Episcopus non fundat intentionem suam in quarta
 quartæ Rectori debita, sed in quarta integra totius
 decimæ : dicto cap. onquerente, de offic. Ordin. & cap. de
 quarta, de præscript. Abbas in cap. 1. num. 3. de decim.
 Moneta in tract. de decim. cap. 3. num. 2. Rota decis. 61.
 num. 2. part. 6. recent. plurima hac de re habentur apud
 Barbof. de jure Ecclesiæ univers. lib. 3. cap. 20. num. 16.
 & multis sequentib.

Ad tertiam quæstionem Respondetur, quartam
 31 Episcopalem præscribi posse. Abbas, & Felin. in cap.
 de quarta, de præscript. idem Felin. in repertorio in verb.
 quarta decimarum, Monet. de decim. cap. 7. n. 15. versic.
 poterit tamen : sed ista præscriptio de jure communi
 non procedit, nisi probata possessione immemoriali
 in contrarium, vel quadragenaria cum titulo, Cava-
 ler. decis. 649. num. 2.

Pro cujus possessionis negativæ probatione ne-
 32 cesse est, ut testes bene coarctent negativam, & de-
 ponant, quod Episcopo volente quartam suam deci-
 malem exigere, fuerit ipsi solutio denegata : & quod
 Episcopus huic denegationi acquievit, prout re-
 quiritur ad probandam negativam illam non solu-
 tionis quæ releveret : ut ex Seraph. decis. 1102. num. 8.
 & aliis decis. tradit Burat. decis. 572. num. 13. Postius
 de manuten. observat. 10. n. 101.

CAPUT CII.

An, & quomodo infirmi, & senes, qui non
 possunt interesse divinis officiis, vel anni-
 versariis, illorum, aut missarum stipendia
 lucrentur. Utrum distributiones conti-
 neantur sub nomine fructuum beneficii.
 Quid dicendum sit de absentibus causa
 studii Theologiæ, vel juris Civilis, aut
 Canonici, vel etiam Grammaticæ : An &
 quando percipere possint distributiones
 quotidianas. Cujus ad hoc licentia requi-
 ratur. De absentibus pro servicio Episco-
 pi, vel eundo ejus nomine ad limina Apo-
 stolorum, aut eum associando ad limina,
 eundo, aut redeundo. Et utrum Capitu-
 lum possit statuere, ut absentes lucrentur
 distributiones quotidianas.

SUM